

VI. Activitat de recerca

Programes de recerca

Secció Històrico-Arqueològica

Base de dades de monuments commemoratius de Catalunya

Director: Albert Balcells i González

Es porten ressenyats més de mil cinc-cents monuments commemoratius a tot Catalunya amb les corresponents fotografies, descripcions i comentaris. S'ha acabat la província de Girona, manquen poques poblacions de la província de Barcelona i s'ha avançat força pel que fa a les comarques lleidatanes i tarragonines.

S'ha publicat en el catàleg de l'exposició «300 Onzes de Setembre. 1714-2014», que es va dur a terme al Museu d'Història de Catalunya, l'article d'Albert Balcells «Llocs de memòria i geografia del record de l'Onze de Setembre del 1714 i dels seus homes», en el qual s'esmenta també la base de dades de monuments de l'IEC. Finalment, s'està ultimant la posada en línia al web de l'IEC de la base de dades.

Catalunya Carolíngia

Directors: Gaspar Feliu i Montfort

Josep M. Salrach i Marés

Gairebé s'ha completat la preparació del volum corresponent al comtat de Barce-

lona. Tot i l'acurat treball de recerca de documents fet durant molts anys, han anat apareixent alguns documents nous, el darrer, ben recentment, a la Biblioteca del Congrés de Washington. És sempre una bona notícia, tot i que obliga a revisar de nou la numeració i els índexs onomàstics i toponomàstics. S'ha afegit a l'equip investigador Abel Rubió Serrat, llicenciat en història i arxiver, per a ajudar en la confecció dels índexs del comtat de Barcelona a Joan Soler Jiménez, que actualment ocupa el càrrec de president de l'Associació d'Arxivers - Gestors de Documents de Catalunya.

D'altra banda, han continuat les tasques de transcripció i elaboració dels registres i tradicions bibliogràfiques dels documents corresponents al volum dels comtats d'Urgell, Cerdanya i Berga. No s'ha avançat més en aquest volum a causa de les restriccions pressupostàries i la conveniència de centrar el treball en l'acabament del volum de Barcelona.

Corpus des Troubadours

Directors: Tomàs Martínez Romero

Vicenç Beltran i Pepió

S'han realitzat les activitats següents:

— *Construcció del web*. La correcció de proves de catorze edicions en article o llibre, i la incorporació al web de vuit edicions en llibre i deu edicions en article. En aquest moment, la quantitat de poemes que es poden consultar és de més de mil, escrits per uns dos-cents trobadors diferents i procedents d'un total de seixanta edicions, entre els quals cal esmentar, Carl Appel (*Provenzalische Inedita, Bernart von Ventadorn, Der Troubadour Cadenet, Das Leben und die Lieder des Trobadors Peire Rogier*), Raimon Arveiller i Gérard Gouiran (*L'oeuvre poétique de Falquet de Romans, troubadour*), Jean Audiau (*La Pastourelle dans la poésie occitane du moyen Âge, Les poésies des quatre troubadours d'Ussel*), Marco Boni (*Sordello. Le Poesie*), Günther Bosdorff (*Bernard von Rouwenac*), Maria Grazia Capusso (*L'exposition di Guiraut Riquier sulla canzone di Guiraut de Calanson*), Giorgio Chiarini (*Jaufre Rudel. L'amore di lontano*), Jean-Marie-Lucien Dejeanne (*Poésies complètes du troubadour Marcabru*), Alberto del Monte (*Peire d'Alvernia, Liriche*), Francesca Gambino (*Canzoni anonime di trovatori e «trobairitz»*), Gérard Gouiran (*L'amour et la guerre. L'oeuvre de Bertran de Born*), Alfred Jeanroy i Jean-Jacques Salverda (*Poésies de Uc de Saint-Circ*), Emil Levy (*Guilhem Figueira, ein provenzalischer Troubadour*), Paul Meyer (*Les derniers troubadours de la Provence*), Francisco J. Oroz (*La lírica religiosa en la literatura*

provenzal antigua), Peter T. Ricketts (*Les poésies de Guilhem de Montanhagol*), Alfons Serra-Baldó (*Els trobadors*), Paolo Squillacioti (*Le poesie di Folchetto di Marsiglia*), Sergio Vatteroni (*Le poesie del trovatore Johan Esteve*). Els poemes disponibles van acompanyats de dues mil cinc-cents imatges, enllaçades amb les edicions que han fet servir els manuscrits corresponents.

— Celebració del congrés *800 anys després de Muret: els trobadors i les relacions catalanooccitanes*, els dies 24 i 25 d'octubre de 2013, a la seu de l'IEC. Amb motiu de la celebració del congrés, es redactaren les cròniques següents: «800 anys després de Muret: els trobadors i les relacions catalanooccitanes», de Laura Schröder, per a *Estudis Romànics*, i «800 anys després de Muret: els trobadors i les relacions catalanooccitanes», d'Irene Capdevila, per a *Llengua & Literatura*.

Corpus Documental de les Relacions Internacionals de Catalunya i de la Corona d'Aragó

Directora: M. Teresa Ferrer i Mallol

Diverses circumstàncies han aturat momentàniament el projecte i no s'ha pogut realitzar el treball programat pel que fa al segon volum, dedicat al regnat de Jaume I.

Com a conseqüència dels estudis introductoris del primer tom del primer

volum, Pere Benito fou convidat a participar en una taula rodona per a donar a conèixer els resultats de la recerca duta a terme. La taula rodona, titulada «La batalla de Murèth: de raïces, realitat e conseqüències», formava part del programa del XI Congrés de l'Associacion Internacionala d'Estudis Occitans: «Occitània en Catalonha: de tempes novèls, de novèlas perspectives», organitzat per aquesta associació i el Grup de Recerca Consolidat en Estudis Medievals «Espai, Poder i Cultura». Tingué lloc a la Universitat de Lleida el dia 21 de juny de 2014.

Corpus Inscriptionum Latinarum

Director: Marc Mayer i Oliver

S'ha continuat la redacció de les comarques de Barcelona, Girona i la ciutat de *Barcino*. D'aquestes zones, destaquen, pel seu considerable volum epigràfic, els nuclis d'*Emporiae*, *Iluro* i *Baetulo*. S'integren amb l'examen crític adient les novetats de l'*instrumentum inscriptum* corresponents a aquestes zones.

Com a treball de camp, s'ha fet una breu estada a l'illa de Menorca per tal de veure les inscripcions rupestres fins ara no controlades i acabar així la redacció del manuscrit corresponent a la zona. També s'ha realitzat una estada a l'illa de Mallorca per a examinar els materials de Sa Carrotja de Santanyí, els del Museu de Mallorca corresponents a les exca-

vacions de *Pollentia*, i una estada de duració mitjana a Eivissa i a Formentera per a realitzar l'autopsia del material epigràfic conservat. S'ha participat també en les jornades de patrimoni que enguany han tingut lloc a Formentera per a implicar més col·laboradors i tenir accés a material inèdit o poc assequible. En el camp de l'epigrafia preromana, es preveu fer una estada als jaciments de Lattes i Pech Maho per a dur a terme la compleció del lèxic ibèric de la Gal·lia Narbonesa.

La revista *Sylloge épigraphica Barcionensis* ha publicat el dotzè volum, corresponent al 2014.

Corpus International des Timbres Amphoriques (CITA)

Directors: Josep Guitart i Duran

Cèsar Carreras i Monfort

Ha estat publicat un volum dedicat a la recopilació i estudi de les marques d'àmfora aparegudes en una part del territori de la ciutat romana de *Barcino* (Barcelona), concretament a la zona de l'actual comarca del Baix Llobregat, titulat *Barcino II. Marques i terrisseries d'àmfores al Baix Llobregat*. El llibre presenta el catàleg de les més de sis-centes marques recollides i també l'estudi arqueològic d'algunes de les terrisseries que produïen aquestes àmfores que han estat excavades en els darrers anys. Editat per l'IEC en col·laboració amb l'Institut Català d'Ar-

queologia Clàssica (ICAC), va ser presentat públicament al Museu de Sant Boi de Llobregat el dia 20 de febrer de 2014, amb la presència del vicepresident Jaume de Puig, en representació del president de l'IEC; de l'alcalde de Sant Boi, Jaume Bosch, i del director de l'ICAC, Joan Gómez Pallarès.

D'altra banda, la publicació *Ager Tarraconensis 4. Els Antigons, una vil·la senyorial del Camp de Tarragona* inclou l'article «Les marques d'àmfora», de Cèsar Carreras i Piero Berni (p.185-194).

Corpus Textual de la Catalunya del Nord: Catàleg d'impresos rossellonesos

Directores: Eulàlia Duran i Grau
Eulàlia Miralles i Jori

S'ha continuat treballant en el gruix de la descripció tipobibliogràfica d'impresos rossellonesos, especialment del segle XIX, i en l'actualització periòdica de la llista (a partir de catàlegs manuscrits, impresos i digitals, i de catàlegs de llibreters de vell). S'han obert quaranta-dues noves descripcions, que corresponen sobretot als fons de la Biblioteca de Catalunya i a fons virtuals. Així, hi ha casos en què les biblioteques, com la Lambert Mata de Ripoll, faciliten els documents digitalitzats, de manera que el desplaçament no s'hagi de realitzar —actualment estem pendents de rebre peticions d'accés a uns

impresos que ja han estat digitalitzats; una altra font important amb vista a la descripció ha estat Google Books, des de la qual hem pogut accedir a alguns impresos rossellonesos digitalitzats, fet que ens ha permès agilitzar la feina de catalogació.

La resta d'impresos dels segles XVIII-XIX s'han anat localitzant en altres biblioteques. Alguns ja estaven localitzats i descrits perquè en els anys anteriors s'havien pogut realitzar desplaçaments, tant en els casos de biblioteques estrangeres (British Library, Universitària de Tolosa, Municipal de Montpeller), com espanyoles (Biblioteca Nacional de Espanya a Madrid, Real Academia de la Historia) o catalanes (Biblioteca de l'Abadia de Montserrat, Biblioteca Pública Episcopal de Barcelona, entre d'altres). Però encara en resten per descriure (o bé falten descripcions per completar, en què només hem pogut veure un o dos exemplars), ja sigui perquè estan localitzats en biblioteques a les quals no hi ha hagut ocasió de desplaçar-s'hi (Nacional d'Alemanya a Berlín, Nacional d'Àustria a Viena, Library of Congress de Washington, entre d'altres), ja sigui perquè en els desplaçaments es van prioritzar impresos de segles anteriors a fi de completar la recerca cronològicament (Nacional de França, Nacional d'Espanya, Municipal de Perpinyà, entre d'altres).

Pel que fa als segles anteriors, s'han revisat els inventaris i les dades obtingudes durant els anys anteriors de la

recerca i s'ha pogut comprovar que n'han aparegut (o se n'han catalogat) de nous, raó per la qual s'ha decidit publicar el catàleg en línia per mitjà d'un nou espai web —seguint el model del *Repertori de manuscrits catalans*, ara a *Manuscrits catalans de l'edat moderna* (<http://mcm.iec.cat>)—, que també dirigeix Eulàlia Duran. Aquesta decisió permetrà posar a disposició de la comunitat científica la feina feta fins ara (dues-centes fitxes de catàleg) i, a la vegada, que es pugui anar actualitzant quan sigui necessari (és a dir, si apareix un imprès que no estava localitzat o si tenim notícia d'un exemplar que permeti completar una descripció).

Eulàlia Miralles ha estat convidada a participar en el curs de postgrau «El llibre antic: Història i anàlisi del patrimoni bibliogràfic», organitzat per la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona, on parlà del projecte de l'IEC en l'assignatura «Anàlisi material i formal del llibre antic». D'altra banda, va ser convidada a participar en el III Seminari de Literatura i Cultura en la Corona d'Aragó: «Noves tendències en estudis culturals a l'edat mitjana, Renaixement i edat moderna referits a la Corona d'Aragó», que tingué lloc a la Universitat d'Alacant, del 12 al 20 de novembre de 2013, amb la ponència «Tradicció, renovació i modernitat en les premses rosselloneses de Guillem Agel (segles XVIII-XIX)».

El 13 de desembre s'ha celebrat a l'IEC la I Jornada del Corpus Textual de la

Catalunya del Nord: «Impremta i literatura a la Catalunya del Nord durant l'edat moderna (segles XVI-XVIII)», que ha estat organitzada per Mercè Comas (Biblioteca de Catalunya), Eulàlia Miralles (Universitat de València) i Marc Sagues (Universitat de Girona), tots ells col·laboradors del projecte. El comitè científic estava format per la directora del projecte, Eulàlia Duran, i membres de diverses universitats de l'àrea lingüística catalana com Àlex Coroleu (Universitat Autònoma de Barcelona), Josep V. Escartí (Universitat de València), Joan Peytaví (IEC) i Pep Valsalobre (Universitat de Girona).

Diccionari d'Historiadors de l'Art Català

Directors: Francesc Fontbona
i de Vallescar
Bonaventura Bassegoda
i Hugas

El programa, iniciat fa tres anys amb l'objectiu de publicar al web de l'IEC el *Diccionari d'historiadors de l'art català*, és ja una realitat consultable a <http://dhac.iec.cat>. Actualment hi ha un corpus de 277 biografies ja penjades, més 21 en procés de correcció i 115 ja fetes però pendents de poder ser revisades. En total es disposa, doncs, de 413 biografies. La majoria de noms ineludibles figuren ja al *Diccionari*, i els que encara hi falten han estat reclamats reiteradament als autors i

van arribant gradualment. La intenció dels directors és fer una presentació pública del projecte cap a la primavera del 2015, i demanar un nou programa per a concloure els articles que encara no han arribat, però també, i especialment, per a incloure al *Diccionari* tots els noms de valencians i balears —els rossellonesos ja hi són— susceptibles de considerar-se participants de la cultura catalana.

Edició crítica de les obres completes de Manuel Milà i Fontanals

Director: Manuel Jorba i Jorba

Es tracta del recull (prèvia identificació i atribució, en algun cas, d'obres impreses o manuscrites); organització; establiment del text; transcripció en programa informàtic; redacció d'estudis específics i anotació de cadascuna de les parts, i edició en paper i, posteriorment, edició electrònica de l'obra completa de Manuel Milà i Fontanals (1818-1884). Actualment s'està treballant en el primer volum.

Els cereals als mercats dels Països Catalans a l'edat mitjana: la gestió dels intercanvis d'un aliment estratègic

Director: Antoni Riera i Melis

L'equip de recercadors ha continuat treballant en diversos arxius i biblioteques

d'arreu dels territoris de llengua catalana, a la recerca d'informació inèdita i publicada relativa al comerç de cereals. Ha escorcollat detingudament les sèries de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, l'Arxiu Capitular de Barcelona, l'Arxiu Provincial de Girona, l'Arxiu Municipal de Girona, l'Arxiu Diocesà de Girona, l'Arxiu Municipal de Lleida, l'Arxiu Capitular de Lleida, l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona, l'Arxiu Municipal i Comarcal de Puigcerdà, l'Arxiu Episcopal de Vic, l'Arxiu Històric de Mallorca, l'Arxiu Diocesà de Mallorca i l'Arxiu del Monestir de Sant Pere de les Puel·les.

Tots els membres de l'equip han difós i contrastat el seu treball d'anàlisi documental en diversos congressos, col·loquis, seminaris i *workshops*, tant nacionals (Barcelona, Lleida, Girona, València, Madrid, Balaguer i Saragossa) com internacionals (Brussel·les, Stirling, Brescia, Leeds, Viterbo i Abu Dhabi), a fi d'integrar-se en les xarxes temàtiques especialitzades en la recerca sobre les crisis alimentàries existents a Europa (École Normal Supérieur de París, Universitat de París I, Universitat de la Tuscia i Universitat Lliure de Brussel·les).

Antoni Riera Melis i Pere Benito han coordinat dos col·loquis internacionals, a Lleida, les actes dels quals han estat publicades, així com quatre seminaris internacionals, a Barcelona.

Dos membres de l'equip, Pol Serahima i Joan Montoro, han redactat, en el marc del projecte de recerca, les seves respectives tesis doctorals sobre la política frumentària del Consell de Barcelona a la primera meitat del segle xv i el preu dels cereals a Catalunya entre 1280 i 1340, respectivament.

L'equip ha difós el resultat de la recerca en nombroses publicacions especialitzades: vuit llibres, cinquanta-tres capítols de llibres i nou articles en revistes especialitzades.

La justícia a la Catalunya medieval

Directors: Josep M. Salrach i Marés

Tomàs de Montagut Estragués

L'objectiu d'aquest programa és la preparació d'un diplomatarí de la justícia catalana medieval. Actualment, a complerta la fase de recopilació documental, s'està avançant en la preparació dels documents ja seleccionats per a l'edició (més de dos mil documents dels segles ix-xiii) i s'ha iniciat l'estudi introductorí del conjunt.

Llibres de matrícula de les insaculacions (llibres de l'ànima) de la ciutat de Barcelona (1498-1713)

Directora: Eva Serra i Puig

L'equip del projecte ha participat en diversos actes relacionats amb el tricente-

nari de 1714: el VII Congrés d'Història Moderna de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, del 17 al 20 de desembre de 2013, titulat «Catalunya entre la Guerra i la Pau, 1713-1813»; el congrés internacional *Catalunya i els Països Catalans abans i després de l'Onze de Setembre de 1714*, organitzat per la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC, que tingué lloc a l'IEC el dia 17 de febrer de 2014, i *Els tractats d'Utrecht. Clarors i foscos de la pau. La resistència dels catalans*, celebrat al Museu d'Història de Catalunya, del 9 al 12 d'abril de 2014. També s'ha participat en l'exposició del tricentenari del Maresme, comissariada per Rosa Almozara, directora de l'Arxiu Comarcal de Mataró, i amb l'assessorament històric d'Eva Serra.

Eva Serra participà en el curs de la Universitat Catalana d'Estiu 2014, dins el bloc «Plenitud i transformacions en el món modern», amb la lliçó «El paper de les institucions i la classe dirigent» (Prada del Conflent, 18 d'agost 2014). Així mateix, a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, ho féu amb la conferència «El sistema constitucional català i el dret de les persones el 1702/1706». Ha col·laborat en la revista electrònica *A Carn!*, amb l'article «Els militars contra Catalunya, allotjaments contra cobertura legal» (maig de 2014, núm. 25, p. 24-38), i en el marc del tricentenari de 1714, el dia 22 de maig de 2014 va participar en el cicle del Museu d'Història de Catalunya amb

la conferència «El moment republicà, juliol de 1713 - setembre de 1714».

El projecte està en un estadi molt avançat. El procés de transcripció de noms és un treball laboriós que requereix una revisió acurada. Aquesta tasca està molt avançada tot i que falta encara fer-ne la revisió i compulsar de nou la documentació original a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. La transcripció de la matrícula dels insaculats a les bosses de la ciutat de Barcelona ha comportat més feina que no pas la de la Generalitat, la qual presentà menys dificultats i en aquests moments ja està preparada per a ser publicada en dos volums. La societat catalana en general i la de la ciutat de Barcelona en particular, tot i ser estamental, tenia un grau elevat de representativitat. Era força transversal, d'aquí la quantitat de persones que podien optar a participar en alguna de les instàncies de govern, i allà on s'ha trobat una quantitat ingent de noms ha estat especialment en les bosses del Consell de Cent.

Percepció del patrimoni artístic

Director: Romà Escalas i Llimona

El projecte s'enfoca cap a l'estudi de la construcció, l'anàlisi i la valoració del patrimoni artístic per part de les noves generacions, mitjançant els nous elements perceptius i d'observació que ofereixen les tecnologies actuals. L'ús de dispositius

mòbils com a auxiliars en l'observació i la recepció dels missatges és un aspecte prioritari. Des de la comunicació amb aquests instruments, es pretenen esbrinar els canvis d'actitud en la captació i la percepció del patrimoni artístic de les noves generacions, futures receptores i gestores d'aquesta riquesa cultural.

Al llarg del curs 2013-2014, s'ha tingut cura a adaptar els protocols i la logística de les visites a les diferents tipologies de grups i espais de treball de camp. S'han dut a terme nous processos fonamentals en la finalització del projecte, que són les valoracions dels materials recollits i la preparació de les conclusions i les actuacions finals de difusió i publicació. S'ha finalitzat el calendari de visites i d'activitats de camp amb els visitants i els investigadors als diferents centres patrimonials, museus i espais arquitectònics programats; s'ha recollit el material de camp en forma de fitxers de text, d'imatge i de vídeo, i s'ha adaptat l'equip col·laborador segons les noves necessitats de les valoracions i les relacions amb els centres.

Les valoracions dels materials recollits s'han fet en col·laboració amb els centres participants (escoles, instituts, grups i museus) i s'han presentat en una taula Excel dissenyada especialment per a la recollida dels resultats col·lectius. A partir d'aquestes valoracions s'han elaborat catorze presentacions amb PowerPoint individuals per a cada experiència d'acord amb les imatges més ben puntuades.

Per acabar, s'ha preparat les actuacions finals següents: la redacció i la presentació de les conclusions perquè puguin ser visualitzades pels centres col·laboradors; l'anàlisi i el recull de conclusions externes que s'incorporaran a les de l'equip, i, finalment, la publicació a la Xarxa dels materials i les conclusions.

Recerca arqueològica de la ciutat romana de *Iesso* (Guissona)

Director: Josep Guitart i Duran

Aquest programa de recerca es desenvolupa en el marc de col·laboració del Patronat d'Arqueologia de Guissona, del qual l'IEC és membre fundador des de la seva creació el 1995 i conjuntament amb l'Ajuntament de Guissona és un dels seus principals impulsors institucionals. El programa es proposa un doble objectiu: en primer lloc, portar a terme l'excavació i estudi arqueològic del jaciment de la ciutat romana de *Iesso*, i, paral·lelament, també col·laborar en la tasca de transferència d'aquesta recerca per a donar-ne a conèixer els resultats, tant en els àmbits acadèmics i docents com al públic en general.

El Parc Arqueològic de Guissona i el seu Museu-Centre d'Interpretació, inaugurats el 2011, constitueixen avui un potent equipament cultural obert al públic, que és el millor exponent dels resultats assolits per la nostra recerca i contri-

bueix molt eficaçment a l'assoliment dels esmentats objectius.

Entre el 7 i el 18 de juliol de 2014 s'ha realitzat una nova campanya d'excavacions al Parc Arqueològic de Guissona, amb la qual s'han continuat els treballs ja iniciats en dos dels sectors de la ciutat romana: a la zona Termes i a la zona Muralla. La campanya d'excavacions ha servit novament de camp de pràctiques per a l'edició d'enguany del «Curs d'arqueologia de Guissona. Ciutat romana de *Iesso*», que ja ha assolit la seva vuitena edició i en els darrers anys s'ha convertit en un curs consolidat i amb un notable èxit de convocatòria. Entre les activitats complementàries realitzades destaquen les conferències «Entre ibers i romans. Una panoràmica de l'arqueologia de la conquesta i implantació romana al sud valencià», a càrrec d'Ignasi Grau, professor de la Universitat d'Alacant; «El jaciment de Puig-Castellar», a càrrec de Joaquim Pera i Ester Rodrigo, i «La fundació de la ciutat romana d'*Illuro* o la culminació de la romanització al país dels laietans», a càrrec de Joaquim Garcia, arqueòleg municipal de Mataró. Amb els participants del curs s'han realitzat dues visites, la primera a l'espai transmissor del Túmul-Dolmen megalític de Seró, a Artesa de Segre, i la segona a l'exposició «El sexe a l'època romana», mostra itinerant organitzada per Arqueoxarxa i dirigida pel Museu de Badalona, visitable al Casal Jove l'Escorxadó de

Guissona del 5 de juliol al 31 d'agost, gràcies a la gestió de l'Ajuntament de Guissona i del Patronat d'Arqueologia de Guissona.

Des del Patronat d'Arqueologia de Guissona enguany s'ha continuat també l'activitat arqueològica iniciada el curs passat al jaciment de Puig Castellar, al municipi de Biosca (la Segarra), situat a menys de 6 km de Guissona. Aquest jaciment ja era conegut, però fins ara no havia disposat d'un programa d'excavació i recerca científica.

Tradicionalment interpretat com un assentament ibèric, una primera aproximació inicial per part de l'equip del projecte ja va permetre rellegir-lo com un establiment romà, de tipus militar, construït com a eina del procés d'organització i control del territori per part de l'administració romana al llarg del segle II aC, en la fase prèvia a la fundació de ciutats. Aquesta nova interpretació, clau per a entendre la dinàmica que va portar a la fundació de *Iesso*, s'ha anat consolidant aquests darrers anys. Aquest curs els treballs d'excavació s'han desenvolupat al llarg de tres setmanes del mes de juliol, dues de les quals han coincidit amb el curs d'arqueologia. Després de les dues campanyes d'excavació realitzades sembla que es confirma la hipòtesi de partida que aquest establiment fou en realitat la *pre-Iesso*, és a dir, un assentament romà, encastellat i fortificat, establert a la segona meitat del segle II aC, i que fou abandonat

quan, al voltant de l'any 100 aC, els mateixos romans, mitjançant l'exèrcit, van fundar a poca distància, a la plana de Guissona, la ciutat de *Iesso*.

Des del Patronat d'Arqueologia de Guissona, s'ha dut a terme una tasca important atenent la demanda de l'Ajuntament de Guissona i de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat, que ha estat la col·laboració en l'elaboració del nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) de Guissona, fet que implica una expansió futura del poble mitjançant la urbanització de nova planta de totes les terres de cultiu situades al nord del Parc Arqueològic i contigües, per tant, al jaciment de *Iesso*. Així, el mes de setembre de 2013 es va dur a terme la prospecció arqueològica de tres hectàrees de terreny situades en aquesta zona. Les previsions del POUM contemplaran una ampliació substancial del Parc Arqueològic actual. I, d'altra banda, també destaca l'activitat de difusió de la *Iesso* romana i de dinamització cultural realitzada pel mateix Patronat. A part d'oferir una àmplia oferta de propostes didàctiques i tallers per a grups escolars de totes les edats, els tècnics del Patronat han participat en quatre fires de reconstrucció històrica d'època romana, a fi de donar a conèixer i apropar el jaciment al gran públic: la Magna Celebratio (Badalona, 26 i 27 abril), Tarraco Viva (Tarragona, del 23 al 25 maig), Barcino Colonia Romana (Barcelona, 31 de maig

i 1 de juny) i Ludi Rubricati (Sant Boi de Llobregat, 20 i 21 juny).

Repertori de manuscrits catalans 1474-1714

Directora: Eulàlia Duran i Grau

Durant el curs 2013-2014, l'equip del programa està integrat per quatre col·laboradors: Maria Toldrà (coordinació), Mercè Gras (Arxiu dels Carmelites Descalços de Catalunya i Balears), Joan Mahiques (doctor en filologia catalana i filologia hispànica) i Enric Querol (doctor en filologia hispànica). El suport tècnic és a càrrec del Servei de Recursos Digitals de l'IEC. S'han introduït 149 registres nous a la base de dades, que corresponen a manuscrits de les ciutats següents:

- Barcelona: Arxiu Històric de la Ciutat (MCEM 1892-1895, 2218-2224, 2230-2234, 2243-2247, 2415-2423); Arxiu Històric de Protocols (MCEM 2265); Biblioteca de Catalunya (MCEM 2216, 2254-2264, 2266-2268, 2401-2409); Biblioteca de la Universitat (MCEM 2189); Reial Acadèmia de Bones Lletres (MCEM 2235-2239, 2242, 2248-2252, 2410-2414); biblioteca privada (MCEM 2210).

- Brussel·les: Bibliothèque Royale de Belgique (MCEM 2309).

- Madrid: Biblioteca de la Fundación Lázaro Galdiano (MCEM 2190, 2300-2305, 2308); Biblioteca Nacional

de España (MCEM 2208, 2214, 2269); Biblioteca Real (MCEM 2215, 2400); Monasterio de las Descalzas Reales (MCEM 2306, 2307); Real Academia de la Historia (MCEM 1671, 2191-2199, 2213, 2217).

- Montpeller: Médiathèque Centrale Émile Zola (MCEM 2334-2340).

- Morella: Arxiu Històric Eclesiàstic (MCEM 2272, 2273).

- Munic: Bayerische Staatsbibliothek (MCEM 2310-2317).

- Tarragona: Biblioteca Pública (MCEM 2253).

- Terrassa: Arxiu Històric Comarcal (MCEM 2225-2229).

- Tortosa: Arxiu Capitular (MCEM 2279-2291); Arxiu Comarcal del Baix Ebre (MCEM 2270, 2271, 2275-2277); Arxiu Històric Diocesà (MCEM 2278, 2292, 2293); biblioteca privada (MCEM 2209).

- València: Biblioteca Històrica de la Universitat (MCEM 2211, 2212).

- Xerta: Arxiu Parroquial (MCEM 2274).

S'hi han de sumar 35 registres més en curs d'elaboració —encara no consultables des de la interfície pública de la base de dades—, sobre manuscrits de Barcelona, Milà, New Haven, Nova York, Oxford, Rouen i València.

Pel que fa a la secció «Materials» de la base de dades, que acull eines suplementàries d'estudi de la producció bibliogràfica catalana de l'edat moderna, s'ha

ampliat el *Diccionari biogràfic d'autors carmelites descalços de la província de Sant Josep* amb la incorporació de nous registres d'autors i obres anònimes i col·lectives produïdes per escriptors catalans, valencians i balears pertanyents a l'orde dels carmelites descalços (segles XVI-XIX). El MCEM té 2.339 registres corresponents a descripcions de manuscrits, més els 266 registres corresponents al *Diccionari biogràfic d'escriptors carmelites descalços*.

Tabula Imperii Romani - Forma Orbis Romani (TIR-FOR)

Director: Josep Guitart i Duran

L'activitat d'aquest programa durant el curs 2013-2014 s'ha aplicat en dues direccions complementàries, després de les decisions preses per la Unió Acadèmica Internacional (UAI) i per l'IEC respecte al desenvolupament del projecte internacional en què s'insereix aquest programa.

D'una banda, en el marc de la Forma Orbis Romani - Forma Conventus Tarraconensis, s'ha prosseguit l'explotació científica de la intensa tasca arqueològica de camp duta a terme en les anualitats anteriors en el territori de l'*ager Tarracoenensis* (a la dreta del riu Francolí). Els resultats es publiquen en una sèrie de sis volums. Han sortit publicats els volums 4 i 5, dins la col·lecció «Documenta», en coedició amb l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica. El volum 5, que recull

vint-i-vuit comunicacions presentades en el simposi internacional *L'ager Tarracoenensis. Paisatge, poblament, cultura material i història* (Tarragona, 27 i 28 d'octubre de 2010), va ser presentat al Palau de la Diputació de Tarragona el 7 d'abril de 2014 per Joaquim Nadal, director de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural. El volum 4, titulat *Els Antigons, una vil·la senyorial del Camp de Tarragona*, va ser presentat al Museu de Reus Salvador Vilaseca el dia 28 de juliol de 2014, amb la participació, entre altres autoritats, de l'alcalde de Reus i del president de l'IEC. També ha sortit a la llum, en coedició amb la Universitat Autònoma de Barcelona, el llibre *L'arquitectura domèstica d'època tardorepublicana i altimperial a les ciutats romanes de Catalunya*, d'Ada Cortés. Aquesta publicació ha inaugurat la «Serie Studia Archaeologica» de la *Forma conventus Tarraconensis*.

De l'altra, a partir de la proposta de la Comissió Internacional per a TIR-FOR, ratificada a l'Assemblea General de la UAI reunida a Magúncia (del 12 al 17 de maig de 2013), l'equip del projecte ha assumit en nom de l'IEC la coordinació internacional de TIR-FOR. En aquesta tasca s'ha fet una reunió tècnica de treball, celebrada a Roma el mes d'abril de 2014, amb l'assistència de representants i tècnics de la Unione Academica Italiana i de l'Acadèmia de Romania.

Secció de Ciències Biològiques

Corpus Ictionímic del Català.

Diccionaris de Peixos i de Mamífers Marins

Director: Jordi Lleonart i Aliberas

S'ha culminat el projecte de recerca, desenvolupat durant el període 2009-2013. Per a l'elaboració dels diccionaris s'ha comptat amb la col·laboració del TERMCAT, que n'ha coordinat l'execució, ha donat assessorament metodològic i terminològic a l'autor i ha cedit les eines per al treball terminològic per a fer possible l'elaboració i la publicació de les obres en línia.

El 2014 ha sortit publicat en línia *Noms de mamífers marins*, el primer dels diccionaris resultants del projecte. Conté més de 350 noms catalans de mamífers marins en correspondència amb uns 150 noms científics, presentats en fitxes terminològiques referides a tàxons zoològics, en què es mostren les fonts de documentació. Cada fitxa inclou les denominacions en català juntament amb els equivalents en castellà, anglès i francès, el nom científic amb la referència d'autoria i el codi 3-alpha de la FAO, documentats bàsicament a l'ASFIS, la llista d'espècies d'interès per a les estadístiques pesqueres de la FAO. Aquesta obra serà complementada amb un segon diccionari, titulat *Noms de peixos*, que sortirà publicat el 2015.

Els sistemes naturals del delta del Llobregat

Director: Joan Pino i Vilalta

Ponent: Joaquim Gosálbez i Noguera

El principal objectiu del programa ha estat recopilar i elaborar la informació disponible sobre els sistemes naturals del delta del Llobregat a fi de presentar-ne els resultats en una publicació. Les principals activitats han estat la realització de prospeccions dels grups menys coneguts, bàsicament pertanyents als invertebrats terrestres: heteròpters (mol·luscs, lepidòpters, coleòpters) i algun d'aquàtic (odonats); la recopilació d'informació dispersa per a bona part dels grups estudiats, especialment exhaustiva per a les plantes vasculares, les algues, els ocells i els peixos, i la redacció dels capítols previstos. Entre finals de 2014 i principis de 2015 s'espera disposar de la totalitat de les versions preliminars d'aquests capítols. El programa ha donat els primers resultats, com és el cas de l'*Atles de les plantes vasculares del delta del Llobregat*, que està acabat i a punt per a la publicació (només falta trobar finançament), la realització del qual ha estat imprescindible per a l'obtenció de la informació relativa al capítol dedicat a la flora vascular dels sistemes naturals del delta del Llobregat.

Flora i cartografia de les plantes, els fongs i la vegetació

Aquest programa de recerca consta actualment de tres subprogrames: «Flora i cartografia de briòfits», «Biodiversitat dels fongs i líquens dels Països Catalans» i «Flora i cartografia de les plantes vasculars».

Flora i cartografia de briòfits

Directores: Montserrat Brugués
i Domènech
Rosa M. Cros i Matas

El treball ha consistit a dur a terme una sèrie de millores a l'aplicació *Cartografia de Briòfits. Península Ibèrica i Illes Balears* (<http://briofits.iec.cat>) i en l'entrada de dades. Se n'ha perfeccionat l'estructura i el contingut per a optimitzar-ne el posicionament i la difusió a Internet, i també per a permetre l'entrada de dades, a més de per coordenades UTM, per coordenades geogràfiques expressades en longitud i latitud. S'han preparat les dades corresponents a cinquanta briòfits. Per a la preparació d'aquestes dades ha calgut recopilar i revisar tot el material d'herbari corresponent a citacions de la península Ibèrica i de les illes Balears. Actualment, per a cada punt que apareix al mapa només se'n visualitzen les coordenades geogràfiques, encara que a la base de dades hi ha molta més informació (municipi, localitat, recol·lector, any de recollida, l'herbari, citació bibliogràfica i

observacions) a la qual es podrà accedir en un futur. Finalment s'ha elaborat una fitxa per a cada espècie on consten les sinònimes, l'ecologia, la distribució, el grau d'amenaça i, si escau, les observacions, així com unes il·lustracions significatives per al reconeixement de l'espècie.

Biodiversitat dels fongs i líquens dels Països Catalans

Directors: Xavier Llimona i Pagès
Claude Roux

El present projecte ha publicat durant el curs 2013-2014 resultats de micologia i de liquenologia. Quatre treballs sobre líquens i dos sobre fongs han estat publicats en revistes indexades de gran difusió, però bona part dels resultats que replantegen la sistemàtica del gènere *Entoloma* i, en part, de *Cortinarius* formen part de llibres de la sèrie *Fungi non Delineati*, no valorats pels índexs d'impacte, però molt citats com a obres de referència. Amb els treballs esmentats, i sense comptar els que estan molt avançats, s'han complert els objectius del projecte. Al costat del flux habitual de dades noves sobre biodiversitat dels líquens i els fongs, amb aportacions tan importants com les de les Pitiüses i de la serra d'Albarrasí, cal destacar les aportacions a la taxonomia del gènere *Entoloma* i *Cortinarius*, basades en caràcters clàssics i moleculars. En canvi, el propòsit d'obrir una línia de metagenòmica per a

aclarir la comunitat fúngica del *Cistion* ha quedat, de moment, aturada per motius en l'organització de l'equip i també de dotació econòmica. Malgrat això, la situació present col·loca l'equip català, reforçat pels científics internacionals que ens han fet confiança, en una bona situació per a continuar la tasca de fonamentar i ordenar la sistemàtica dels grups de tàxons en què el projecte s'ha especialitzat.

Flora i cartografia de les plantes vasculares

Director: Josep Vigo i Bonada
(fins al 6.2.2014)

Xavier Font i Castell
(a partir del 6.2.2014)

Ponent: Jaume Terradas i Serra
(a partir del 6.2.2014)

El curs 2013-2014, s'ha treballat en el manteniment i depuració de dades corològiques del Banc de Dades (BDORCA), i en l'edició en format PDF del volum 17 de l'*Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*, que ben aviat serà consultable en línia al web del projecte.

Actualment, el BDORCA conté més de 1.550.000 observacions florístiques. Mitjançant el web de l'IEC es pot connectar amb el web específic de l'ORCA (www.orca.cat), que permet accedir a tota la informació, fer molts tipus de consultes i obtenir dades suplementàries. Com a novetat, els membres consultors autorit-

zats (als quals es proporciona un codi d'accés) han començat a introduir-hi les seves dades florístiques inèdites (validades després per l'equip director). Aquest curs el web ha registrat més de 100.000 consultes.

Millora de la presència de la llengua catalana dins de recopilacions internacionals de noms de plantes. *Vocabulari multilingüe de noms de plantes*

Director: Eduard Parés i Español

Ponent: Mercè Durfort i Coll

La millora de la presència del català dins de recopilacions internacionals de noms de plantes i la formació d'un vocabulari multilingüe dels noms de les plantes s'ha completat amb el treball de base d'un total de 475 tàxons dels gèneres: *Castanea*, *Quercus*, *Salix*, *Abies*, *Picea*. El resum quantitatiu de la tasca dels 475 tàxons tractats al projecte implica l'aportació de les quantitats aproximades següents: 1.400 noms científics, sinònims i autors; 725 noms catalans; 6.300 noms en altres llengües, i 250 noms per eliminar o moure a altres tàxons. Tots els noms implicats (original i contribució) sumen més de 12.000. La incorporació més rellevant a la base MMPND ha estat la del gènere *Castanea*, duta a terme a principi d'octubre del 2013. El gènere *Quercus* està en procés d'introducció.

Amb el fi de contribuir a la divulgació dels noms de plantes en català, s'han començat a afegir dades de noms de plantes d'algun gènere ja treballat anteriorment a la Viquipèdia. Les entrades no estan totalment acabades, encara falten alguns enllaços, fonts, etc. En aquest sentit, atès que es tracten noms d'espècies de plantes en l'àmbit mundial, ha estat necessari incorporar a la Viquipèdia uns articles (alguns nous del tot) de contextualització. Són articles destinats a explicar les obres bàsiques internacionals, de fonts d'informació modernes necessàries, com ara els que tracten dels noms científics vàlids actualment i dels sinònims adients.

Recuperació i difusió del patrimoni científic català. Localització, digitalització i anàlisi de les revistes de ciència, tecnologia i medicina publicades entre 1898 i 1938

Directors: Àlvar Martínez Vidal

Alfons Zarzoso

Ponent: Francesc Asensi i Botet

Actualment es disposa de la digitalització íntegra de vuit volums de la revista *Ciència. Revista de Ciència i Tecnologia* (1926-1933); de dotze volums de la revista *Ars Medica. Revista de Medicina, Cirurgia y Especialidades* (1925-1936), i de tres volums de la revista *Trabajos del Instituto de Fisiología de Barcelona* (1920-1930). Per a l'edició de les imatges

captades de la revista *Ciència*, s'han assignat als fitxers resultants descriptors onomàstics, temàtics i cronològics. Ha calgut indexar 4.636 pàgines i 521 articles. La revista ja és consultable en línia al Portal de Publicacions de l'IEC.

S'ha elaborat per a la revista *Contributions to Science* (2013, vol. 9, núm. 2) l'article «Ciència magazine, first period (1926-1933): A project for the recovery and dissemination of the Catalan scientific heritage», els autors del qual són Àngela García Lladó, Òscar Montero Pich, Alfons Zarzoso i Àlvar Martínez-Vidal.

Un atlas genètic i lingüístic dels cognoms catalans

Director: Jaume Bertranpetit i Busquets

S'han redactat dos articles científics que presenten els resultats del projecte (explicats detalladament a <http://cognoms.upf.edu>) per a ésser publicats en revistes d'impacte científic internacional: «Recent radiation of R-M269 and high Y-STR haplotype resemblance confirmed», per a *Annals of Human Genetics*, i «Y chromosome diversity in Catalan surname samples: Insights into surname origin and frequency», per a *European Journal of Human Genetics*. Ambdós articles han estat elaborats per Neus Solé-Morata, Jaume Bertranpetit, David Comas i Francesc Calafell.

D'altra banda, s'han difós els resultats en diverses conferències.

La Secció també ha treballat en els programes de recerca següents:

Anàlisi dels aspectes socials del fons d'arxiu de l'Acadèmia de Medicina de Barcelona en el període 1770-1850

Director: Jacint Corbella i Corbella

Cercant un major impacte de les nostres activitats de cultura científica

Director: Juli Peretó i Magraner

Estudi citogenètic, filogenètic i filogeogràfic de *Pellaea calomelanos* (Sw.) Link (*Polypodiaceae*)

Director: Josep Vigo i Bonada

Aquest programa es duu a terme en col·laboració amb Joan Vallès, de l'Institut d'Educació Contínua (IDEC) de la Universitat Pompeu Fabra.

«Estudi de l'activitat diamino oxidasa de bacteris probiòtics i aplicabilitat d'aquests bacteris per a reduir la intolerància a la histamina» i «Metabolòmica de la histamina i aplicació a la identificació d'individus intolerants per dèficit de DAO»

Director: Abel Maríné i Font

Són dos programes inclosos en el projecte «Amines, poliamines i altres components bioactius dels aliments», iniciat el curs 2011-2012, en col·laboració amb la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona.

Secció de Ciències i Tecnologia

Cent anys de matemàtiques a l'Institut d'Estudis Catalans (1911-2011)

Directors: Manuel Castellet i Solanas
Antoni Roca i Rosell

El desembre de 2013 es va concloure la primera fase de la base de dades de la Societat Catalana de Matemàtiques, amb un volum de 343 persones, 513 publicacions, 49 concursos organitzats, i 40 congressos i trobades. El treball dut a terme ha consistit a revisar la informació de la base de dades de la Secció de Ciències, d'acord amb la informació trobada als resums del catàleg digital de les actes de la Secció entre 1911-1997 (a partir d'un treball fet pel Servei d'Arxius de Ciència, lliurat el 28 de febrer de 2014). A més, s'ha identificat el material de les actes de la Secció de Ciències de l'IEC (complement 1997-2011), un total de 186 actes en paper que tenen informació d'interès.

Ciència, tecnologia i ètica

Directors: Josep Amat i Girbau
Alicia Casals i Gelpí

S'ha assolit l'objectiu principal del programa de recerca, que era l'elaboració d'un document que pogués ser editat en format digital i també en paper (amb una extensió aproximada de 130 pàgines). Porta per títol *Per una ètica pública a*

Catalunya. Implicacions ètiques i socials de la ciència i la tecnologia, i després de la seva publicació i difusió s'espera que esdevingui una de les referències bàsiques pel que fa a l'ètica relacionada amb els diversos àmbits socials on la ciència i la tecnologia tenen implicacions rellevants.

De com el dret civil català pot facilitar la transferència de tecnologia

Director: Frederic Luque i Carrillo
Ponent: Alicia Casals i Gelpí

Assolits els objectius referents a la cerca bibliogràfica i a la cerca de l'estat actual de protecció d'inversors a l'empara del dret civil català (curs 2012-2013), per al curs 2013-2014 restava la finalització de la part d'objectius depenent de tercers, com podria ser alguna signatura d'acords, per a iniciar una comprovació experimental. Aquest ha estat el motiu pel qual es va redefinir l'abast del projecte de recerca, però no ha estat possible finalitzar l'estudi de camp necessari per a la validació de la hipòtesi.

Diccionari de Ciència i Tecnologia (DiCiT)

Director: Salvador Alegret i Sanromà

El programa ha assolit l'objectiu de publicar en línia i d'incorporar obres termi-

nològiques al portal CiT. Actualment, hi ha quaranta-cinc edicions en línia, que es poden consultar individualment per mitjà de la BiblioCit, o bé simultàniament a través del CercaCiT (el cercador transversal). No obstant això, durant el 2015 se'n publicaran més.

Presentacions del portal

El 21 gener de 2014 es va presentar a l'IEC el portal CiT (<http://cit.iec.cat>). El juny de 2014, al número 9 de la revista *Terminàlia*, es publicà l'article «CiT, portal de terminologia de ciències i tecnologia». El 3 de juliol de 2014 es va presentar el portal CiT en el IV Seminari de Correcció de Textos: «Eines en línia de l'IEC per a la traducció i la correcció de textos», que tingué lloc a l'IEC.

Publicacions en línia

El curs 2013-2014, el programa ha publicat les obres següents: *Glossari de corrosió*, de Josep Maria Costa i Pere Lluís Cabot (IEC, 2000), el desembre de 2013; la terminologia continguda en l'obra *Fonaments d'economia*, de Paul Krugman, Robin Wells i Kathryn Graddy (Reverté, 2013), traducció catalana de la segona edició de la publicació en anglès *Essentials of Economics* (Worth Publishers, 2011), l'abril de 2014, i la terminologia continguda en l'obra *Els bastiments menors catalans de construcció artesanal del segle XX*, d'Alexandre Ribó Golovart (IEC, 2012), el maig de 2014.

Publicacions en línia de la UIB

El 2012 es va signar un conveni de col·laboració entre l'IEC i la Universitat de les Illes Balears per a fer les edicions en línia d'una sèrie de col·leccions terminològiques i lèxics bàsics del Gabinet de Terminologia de la UIB.

S'han fet les edicions en línia següents: *Ecologia II* (setembre de 2013); *Genètica* (octubre de 2013); *Sistemes d'informació geogràfica* (novembre de 2013); *Estructura i funció del cos humà* (desembre de 2013); *Infermeria comunitària (1a part)* (gener de 2014); *Infermeria comunitària (2a part)* (febrer de 2014); *Músculs* (març de 2014); *Ossos i articulacions* (abril de 2014); *Promoció de la salut* (maig de 2014); *Fonaments de l'educació musical: vocal, auditiva i rítmica* (juny de 2014), i *Introducció als estudis literaris. Literatura comparada. Teoria de la literatura. Oralitat i escriptura en la teoria de la literatura i la literatura comparada* (juliol de 2014).

Diccionari multilingüe de la ciència del sòl

S'ha engegat el projecte del *Diccionari multilingüe de la ciència del sòl* (DMCS), de la Sociedad Española de la Ciencia del Suelo, el director de la qual és Jaume Porta, membre de l'IEC. Es tracta d'un diccionari multilingüe en castellà, català, gallec i portuguès amb equivalències en anglès i francès en tots els casos. Durant el 2014 s'han publicat els termes

pertanyents a l'àrea d'especialitat «Propietats fisicoquímiques i químiques i el comportament del sòl».

Vocabulari de l'Escola del Treball de Barcelona

Es dona suport als autors per a elaborar un vocabulari que aplega els termes més importants de les assignatures que s'imparteixen a l'escola.

Vocabulari de microbiologia, a cura de David Minyana

És una obra que, si bé intenta recollir els termes generals de l'àrea d'especialitat, no perd de vista els més específics i actuals, ja que pretén ser una eina útil tant en l'àmbit docent (universitari) com en l'àmbit lingüístic (sobretot en el món de la traducció i la correcció), ateses les mancances de les fonts catalanes actuals en aquest àmbit.

ExtractCiT (Extracció terminològica de ciència i tecnologia)

Director: Salvador Alegret i Sanromà

El projecte es duu a terme en col·laboració amb el grup IULATERM de la Universitat Pompeu Fabra, que ha desenvolupat eines automàtiques de tractament de la informació, general i especialitzada, com un sistema d'extracció automàtica de terminologia de textos en suport digital; una plataforma completa

per al treball terminològic a partir de corpus, que integra un sistema gestor de corpus textuals i de dades terminològiques i un editor de bases de dades en web; un sistema de seguiment de la terminologia, entre d'altres. Les tasques realitzades fins ara són la constitució de corpus i l'extracció de terminologia de nou revistes editades per l'IEC en llengua catalana i que són digitalitzades a l'Hermeroteca Científica Catalana.

El buidatge terminològic realitzat de les revistes de l'IEC no pressuposa l'elaboració de fitxes terminològiques completes, sinó una llista dels possibles candidats a terme acompanyats dels contextos d'ús i de la referència precisa (obra i localització dins l'obra). S'han fet els buidatges terminològics de les revistes següents: *Revista de la Societat Catalana de Química, Educació Química: EduQ, Revista de Física, Omnis Cellula, Butlletí de la Societat Catalana de Matemàtiques, Treballs de la Societat Catalana de Biologia, Mètode, Revista Catalana de Micologia, Terminàlia, Treballs de la Societat Catalana de Geografia, Actes d'Història de la Ciència i de la Tècnica, Anuari de la Societat Catalana de Filosofia, Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural, Comunicació. Revista de recerca i d'anàlisi, Gazeta, Ítaca: Quaderns Catalans de Cultura Clàssica, Llengua & Literatura, Quaderns Agraris, Revista Catalana de Sociologia i Treballs de Sociolingüística Catalana.*

S'han revisat els termes extrets de la *Revista de la Societat Catalana de Química i Educació Química: EduQ*, i la Secció de Ciències i Tecnologia els ha

validat. També s'ha començat a descriure la interfície web ExtractCiT, que s'incorporarà al portal CiT.

Secció Filològica

Programes normatius

Són aquells que tenen per objectiu l'establiment de la normativa explícita o de propostes normatives que responen a encàrrecs oficials. Són competència exclusiva de l'IEC, que delega en la Secció Filològica.

Diccionari manual de la llengua catalana. Segona edició

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

La segona edició del *Diccionari manual* (DM2) parteix de la primera edició d'aquest mateix diccionari (DM1), publicada l'any 2001, i de la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana de l'Institut* (DIEC2), publicat el març de 2007. La distribució de la informació en articles respon a criteris formals i les accepcions s'ordenen d'acord amb el criteri d'ús. Les subentrades constitueixen una secció a part dins dels articles i s'ordenen alfabèticament. També s'incorporen comentaris amb informacions de caràcter dialectal, funcional, sintàctic i morfològic als articles a fi d'orientar més bé l'usuari.

Gramàtica de la Llengua Catalana:

Sintaxi

Directors: Gemma Rigau i Oliver
(presidenta de la Comissió de Gramàtica)

Manuel Pérez Saldanya

(director de l'Oficina de Gramàtica)

El procés d'elaboració de la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans ha arribat a una fase avançada, que permet preveure'n les etapes finals i descriure les característiques generals que tindrà l'obra. Per als redactats de cada apartat o capítol, el ponent ha pogut disposar d'informes sol·licitats a alguns experts i amb documentació proporcionada per l'Oficina de Gramàtica. La importància del suport de l'Oficina de Gramàtica és cabdal, ja que en aquesta etapa del projecte ha preparat més de vuitanta informes, sobretot, lògicament, sobre punts de sintaxi. La col·laboració entre el ponent, els redactors i l'equip tècnic de l'Oficina ha estat constant i decisiva en el procés de treball. El text elaborat pels redactors ha estat analitzat i debatut a la Comissió de Gramàtica, a fi d'ajustar al consens més ampli tant les orientacions normatives com els criteris expositius. El text resultant és presentat com a proposta al Ple de la Secció Filològica que pot introduir-hi esmenes abans de donar-lo per aprovat. Finalment, la Gramàtica sencera serà presentada al Ple de l'Institut d'Estudis Catalans perquè hi doni una sanció global i en faci la proclamació com a nou text oficial.

Cal esmentar també les diferents vies de participació que s'han utilitzat al llarg del procés a fi de tenir en compte els punts de vista de persones externes a la Secció Filològica. Per mitjà del Fòrum d'Estandardització (Forest) es van recollir entre 2002 i 2007 aportacions de diferents professionals de la llengua, i es van dur a terme diferents consultes sobre alguns punts de la sintaxi. Finalment, també hi ha observacions que altres persones fan arribar directament a la Secció Filològica i consultes sobre temes gramaticals que es formulen per mitjà del sistema integrat Optimot, que constitueixen aportacions interessants per a la identificació d'aspectes que han de ser considerats en l'elaboració de la nova gramàtica.

Nou Diccionari Normatiu de la Llengua Catalana

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

L'objectiu és la redacció d'un diccionari normatiu de nova planta, elaborat amb els criteris i els mètodes propis de la lexicografia moderna i sense les limitacions de la tradició lexicogràfica catalana. Després de l'aprovació del *Criteri sobre el tractament de la variació funcional en el nou diccionari normatiu* (18 de maig de 2012), en les reunions tingudes al llarg del curs 2013-2014, la Comissió de Lexicografia desenvolupà aquest criteri i en va fer diverses proves d'aplicació.

Codificació de la llengua de signes catalana

Director: Josep Quer i Villanueva

Ponent: Joan Martí i Castell

La llengua de signes catalana (LSC) és la llengua pròpia de la comunitat de signants de Catalunya. Des del 2004, l'IEC ha donat suport a tot un seguit d'iniciatives de recerca i difusió d'aquesta realitat lingüística i cultural i ha intervingut activament en el seu procés de reconeixement legislatiu, tant en l'àmbit català com en l'estatal. La Secció Filològica ha incorporat la LSC com un objecte més de la seva activitat científica i col·labora regularment amb la Federació de Persones Sordes de Catalunya i amb les universitats en activitats de recerca i promoció de la LSC. Els objectius principals del programa són documentar l'estat actual de la LSC, mitjançant una mostra àmplia i representativa de diferents tipus de discurs signat, i publicar en línia part del corpus com a material accessible.

S'ha continuat treballant, en col·laboració amb la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, la Federació de Persones Sordes de Catalunya, el Laboratori de Llengua de Signes Catalana (LSC Lab) de la Universitat Pompeu Fabra i amb el suport de l'Obra Social La Caixa, en l'actualització i el manteniment del *Portal de la llengua de signes catalana*, a l'abast del públic des del novembre de 2012, amb

la intenció que es converteixi en el lloc web de referència que reculli tots els recursos lingüístics disponibles en l'estudi de la LSC i els posi a l'abast dels usuaris, dels investigadors i de la societat en general.

El 15 de maig de 2014 tingué lloc a la seu de l'IEC el V Seminari de la Llengua de Signes Catalana, que va tenir com a finalitat donar a conèixer els estudis i treballs que es duen a terme en relació a la LSC, proporcionar aportacions per a normalitzar i reconèixer l'estatus que li correspon. Fou inaugurat pel president de la Secció Filològica de l'IEC, Isidor Marí, i el president de FESOCA, Antonio Martínez, acompanyats de l'anterior vicepresident de Política Lingüística de FESOCA, Santiago Frigola, i de l'actual vocal de Política Lingüística de FESOCA, Menchu González. S'hi van presentar les ponències següents: «Adaptació a la LSC del material educatiu: "La Prehistòria"», de Mireia Bartolí i Alexandra Navarrete (Universitat Pompeu Fabra); «Projecte pilot del *Corpus de la llengua de signes catalana*», de Josep Quer, Gemma Barberà, Santiago Frigola, Delfina Aliaga i Noelia Hernández (LSC Lab); «HBB4ALL. La televisió accessible», de Marta Bosch, Olga Soler, Pilar Orero i Núria Redon (Universitat Autònoma de Barcelona), i «Material didàctic de continguts gramaticals de nivell A1», de Nayeli Pascual, Josep M. Millà i Noelia Hernández (Associació de Persones Sordes

de Terrassa, APESOTE). Entre les conclusions que es descabdellaren de les ponències, cal destacar que el *Corpus de la llengua de signes catalana* s'ha dut a terme per tal de poder disposar d'un material lingüístic variat a nivell generacional, geogràfic, etc., del qual es pugui analitzar i estudiar la LSC, ja que no es disposava d'aquest tipus de material fins ara. És un projecte de llarg recorregut, que comporta moltes hores de treball i dedicació, especialment pel que fa a les anotacions, i que s'espera ampliar quant a població, geografia i registres.

Proposta per a un Estàndard Oral de la Llengua Catalana

Directors: Vicent Pitarch i Almela

(fascicle de sintaxi)

Joan Veny i Clar

(fascicle de lèxic)

Miquel Àngel Pradilla i

Cardona (fascicle de

fonètica)

La Secció Filològica inicià el 1990 la publicació de la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana* amb el fascicle sobre fonètica. El 1992 n'aparegué el segon fascicle, dedicat a morfologia. Actualment se'n duu a terme la completió, amb l'elaboració del fascicle de sintaxi, i l'actualització.

Programes de recerca

Són aquells l'objectiu dels quals és constituir o dotar la comunitat científica d'una infraestructura de recerca o d'una obra de caràcter fonamental.

Atles Lingüístic del Domini Català

Directors: Joan Veny i Clar

Lídia Pons i Grieria

Atles Lingüístic del Domini Català

(ALDC)

Estan pràcticament acabats els treballs previs a la publicació del volum VII, que comprèn els capítols «114. Insectes. Ocells. Animals salvatges» i «15. Oficis». Aquest volum comprèn, a més d'una breu presentació, 160 mapes, 34 llistes de materials no cartografiats, 125 il·lustracions i diversos índexs numèrics de conceptes i d'il·lustracions.

Petit Atles Lingüístic del Domini

Català (PALDC)

A començaments de l'any 2014 va aparèixer el volum 4. Al mateix temps s'han iniciat els treballs de selecció, cartografia i redacció de comentaris lingüístics corresponents als materials del volum 5.

Etnotextos

S'ha continuat el treball de transcripció, en versió fonètica i en grafia convencional, dels textos de català nord-occidental i l'elaboració del glossari de termes dialec-

tals. A propòsit del glossari, s'ha creat una base de dades per a facilitar la gestió informàtica dels termes dialectals.

Posada en xarxa dels materials del projecte

A finals de juliol de 2014 es van donar per acabats els treballs de donar accessibilitat per xarxa al portal que conté els materials publicats del projecte Atles Lingüístic del Domini Català, i que dóna accés als materials següents: 1) la informació sobre l'equip i la metodologia; 2) la totalitat de mapes, llistes i índexs dels volums I-VI de l'ALDC; 3) les connexions dels mapes i de les llistes amb els mapes i comentaris dels volums 1-3 del PALDC; 4) les connexions dels mapes dels volums de l'ALDC amb les fotografies corresponents.

Constitució d'un corpus textual per a una gramàtica del català modern (GCM)

Director: Josep Martines Peres

El projecte té per objectius generals: a) constituir un corpus textual de la llengua catalana dins el període comprès des del segle XVII fins al 1833 —data presa com a referència de l'inici de la Renaixença i del procés de codificació del català contemporani—, i b) desenvolupar i aplicar eines informàtiques que permeten la lematització d'aquest corpus i en faciliten l'aprofitament per a l'elaboració de

la *Gramàtica del català modern (1601-1833)* (GCM).

Aquest programa s'ha dissenyat per a una durada de tres anys. Aquest darrer any s'ha dedicat íntegrament a la revisió del procés de lematització dels materials i a ponderar-ne el grau de representativitat (cronològica, funcional i territorial).

Diccionari del Català Contemporani - Diccionari Descriptiu de la Llengua Catalana

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

Finalitat del programa

La finalitat del programa és elaborar un diccionari descriptiu del català sobre la base dels recursos constituïts en la primera fase del projecte (Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana, CTILC). El *Diccionari descriptiu de la llengua catalana* (DDLGC) és l'obra lexicogràfica que té per objectiu la descripció precisa de les unitats lèxiques de la llengua, des del punt de vista del contingut i de la utilització real, sense restriccions basades en criteris prescriptius.

Estat actual del programa i realitzacions dutes a terme durant el curs 2013-2014

Progressió en els treballs de redacció

Durant el curs 2013-2014 s'han redactat 7.743 articles del diccionari descriptiu, la

qual cosa representa que, des de l'inici del projecte fins a finals d'agost de 2014, s'ha assolit la xifra acumulada de 103.702 articles redactats. Aquesta xifra suposa, aproximadament, el 94 % dels articles previstos per a la conclusió del diccionari.

Adaptació de la part redactada i validació estructural del diccionari

Durant l'any 2014 s'han mantingut diferents línies d'actuació que tenen com a objectiu l'adaptació dels articles redactats a dues modificacions introduïdes en el procés de redacció del diccionari: d'una banda, el canvi de font de referència normativa arran de la publicació del DIEC2 (que afecta el marcatge específic com a no normatius de certs elements del DDLC), i, de l'altra, els criteris de redacció establerts en el manual de redacció a partir del 2009. En paral·lel amb el desenvolupament d'aquestes tasques, a més, s'han portat a terme determinades operacions de validació estructural del diccionari; aquestes operacions suposen la revisió d'alguns aspectes que, malgrat que no han estat objecte de cap reformulació en el manual, requereixen una certa supervisió que n'harmonitzi el tractament.

Durant l'any 2014 s'han completat dues tasques que afecten la revisió de l'aplicació dels criteris referents a l'element *definició* (*desambiguació de mots que no són caps de sèrie sinonímica* i la revisió de les *accepcions normatives que remeten a accepcions no normatives*);

també s'han reformulat les accepcions amb definicions separades per punt i coma. Alhora, s'ha treballat en accions relatives a l'adaptació dels patrons que no segueixen els criteris formulats en el manual de redacció del 2009, concretament en la *compactació de patrons sintàctics* i en la *revisió de patrons de freqüència baixa*.

També s'han portat a terme tasques relacionades amb el tractament de les actualitzacions que suposa el canvi de referència normativa del DIEC1 al DIEC2. En concret, s'ha treballat en la revisió de la marca de normativitat dels mots il·lustratius de prefixos i sufixos del DIEC2 i, complementàriament, també s'ha actuat en la línia de regularitzar algunes qüestions motivades indirectament per l'anàlisi de les informacions d'aquest diccionari.

Anàlisi dels lemes del corpus no seleccionats inicialment

Ha prosseguit l'execució d'aquesta línia de treball, amb l'objectiu de determinar els lemes inicialment desestimats que haurien d'haver estat incorporats al DDLC en aplicació dels criteris de redacció (derivats predictibles, conversions sintàctiques, variants, entrades homògrafes). Com a resultat d'aquesta activitat, s'han incorporat al diccionari, en l'element estructural que els corresponia en cada cas, un total de 5.531 lemes.

Exemplificació de variants

En aplicació d'aquesta línia de treball iniciada el curs anterior, s'han incorporat 13.119 exemples de variants formals (sobre un total de 19.807 variants), 280 exemples de variants flexionals (sobre un total de 6.163 variants) i 367 exemples de variants apreciatives (sobre un total de 8.912 variants).

Digitalització de l'arxiu físic d'articles redactats

Les tasques de digitalització de carpetes físiques de redacció d'articles principals del DDLC, iniciades el curs anterior, han prosseguit segons el protocol establert. A finals del curs 2013-2014, el total de carpetes digitalitzades és de 10.500; totes aquestes carpetes ja són accessibles a través de l'aplicació d'ús intern de consulta i de manteniment del DDLC.

Digitalització de l'epistolari de Josep Sebastià Pons

Director: August Bover i Font

Ponent: Josep Moran i Ocerinjauregui

En total, fins ara, s'han reunit 174 registres, cartes escrites en català, francès i espanyol, amb documents escrits o rebuts per 29 persones identificades, entre les quals hi ha, a més dels pares i les germanes del poeta, personalitats com ara Caterina Albert (Víctor Català), Ramon Aramon i Serra, Edmon Brazés, Josep M. de Casa-

cuperta, Pau Casals, Pompeu Fabra, Tomàs Garcés, Ventura Gassol, Aristides Maillol, Albert Manent, Marià Manent, Joan Maragall, Francesc Matheu, Frederic Mistral, Enric Morera, Raymond Queneau, Max Rouquette, Joaquim Ruyra, Jordi Rubió o Joan Triadú, per exemple. S'han fotocopiats els documents localitzats; després s'han digitalitzats i també s'han transcrit. També s'ha intentat identificar —tot i que no sempre s'ha aconseguit— el destinatari de les cartes escrites per Pons, ja que generalment les encapçalava amb uns anònims «Benvolgut amic» o «Cher ami». També s'ha intentat endevinar —tot i que, com és lògic, tampoc no s'ha aconseguit sempre— la data de les moltes cartes que no en duen o la duen incompleta —no és estrany trobar que només escrivís «dijous», per exemple, sense dia ni mes ni any. També, quan ha estat possible, s'han posat notes a peu de pàgina per a facilitar la comprensió del contingut.

Els clàssics i la llengua literària: norma i cànon

Directora: Montserrat Jufresa i Muñoz

Ponent: Mariàngela Vilallonga i Vives

L'objectiu del projecte és confeccionar un repertori de les traduccions dels autors clàssics al català durant el període que abasta l'estudi a fi de poder calibrar amb més precisió l'àmbit de la seva possible influència.

S'ha fet la recerca per a les traduccions de la Bíblia, els Evangelis, les Epístoles i les Actes dels Apòstols, que ha estat duta a terme amb mitjans electrònics per l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) de la Universitat Pompeu Fabra, la qual cosa ha permès individuar un corpus de traduccions important, que necessitarà una tria, classificació i estudi més detingut. S'han trobat catorze traduccions d'obres d'Horaci al segle xx, una sola traducció de Lísies, vint traduccions d'obres d'Aristòfanes del segle xx i divuit traduccions d'obres d'Aristòtil —entre les quals cal esmentar el manuscrit 86 de la Biblioteca de Catalunya, amb data probable del segle xviii, que conté una traducció del *De anima*. De totes les obres, en coneixem el nom del traductor, l'any i lloc d'edició i el nom de la biblioteca on es troben.

Un altre aspecte de la tasca realitzada ha estat l'organització de la jornada *Els clàssics i la llengua literària: s. xvii-xviii*, que tingué lloc a la seu de l'IEC el dia 29 de novembre de 2013 i en la qual es donaren a conèixer els primers resultats de la recerca. Hi participaren Eulàlia Miralles (Universitat de València), que presentà una ponència sobre la reutilització de versos d'Ausoni en poemaris del segle xvii, «Sobre Ausoni en època moderna»; Àlex Coroleu (ICREA- UAB), que informà «Sobre la difusió de textos clàssics a la Catalunya del Set-cents», i Jaume Almirall (UB), que dibuixà un mapa ampli i ben documentat amb «Les versions catalanes de la *Vita*

Aesopi». Com a convidats externs al projecte, Antoni Biosca (Universitat d'Alacant) impartí la ponència «De l'escut d'Enees a l'escut de Jaume I: poesia llatina de tema jaumí». Per la seva part, Maria Paredes (Institut Pau Vila de Sabadell i Institut Menorquí d'Estudis) presentà la conferència «Tragèdies (neo)clàssiques de tema romà: una aproximació».

S'ha col·laborat en el col·loqui organitzat per Àlex Coroleu, titulat *Clàssics i moderns en la cultura literària del Renaixement (1470-1620)*, que tingué lloc a la seu de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona el 28 de maig de 2014.

El projecte ha generat una sèrie de publicacions, mostra de la tasca d'interpretació de les aportacions dels clàssics per a la nostra cultura en l'arc temporal fixat. En aquest sentit hem treballat especialment sobre la influència del pensament platònic en l'obra de Joan Crexells (Montserrat Jufresa), així com sobre la labor traductora d'Èsquil de Carles Riba (Carles Garriga), la presència de Virgili en la literatura catalana (Josep Lluís Vidal) o la reelaboració del mite de Fedra feta pels escriptors catalans del segle xx (Montserrat Jufresa).

Estudi previ a l'edició de les obres completes de Lluís Nicolau d'Olwer

Director: Carles Miralles i Solà

S'ha publicat *La lliçó de la dictadura*, amb pròleg de Carles Miralles, dins la

col·lecció «Biblioteca del Catalanisme» de La Magrana.

Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae

Directors: Joan A. Argenter i Giralt
Pere Quetglas i Nicolau

El projecte del *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae* (GMLC), que té per objectiu últim posar a l'abast dels investigadors i del públic interessat els instruments necessaris per a la bona interpretació dels textos produïts entre els segles IX i XII en els territoris corresponents al domini lingüístic del català, s'articula al voltant de dues línies de treball complementàries i indissociables: d'una banda, la consistent en la preparació i redacció dels articles que conformen el glossari; de l'altra, la digitalització dels textos que serveixen com a punt de partida per a la redacció del *Glossarium* i la publicació digital d'aquests textos. Aquestes dues línies de treball han estat descrites en els informes dels anys precedents i, durant el curs 2013-2014, s'ha continuat treballant en el seu desenvolupament:

1. Redacció: Preparació i composició d'articles de la lletra *E*. La redacció i la presentació d'aquests articles responen als criteris uniformadors i racionalitzadors que es van aplicar en la reedició del volum 1 (lletres *A-D*).

2. Desenvolupament del *Corpus Documentale Latinum Cataloniae* (CO-

DOLCAT). S'ha donat prioritat, durant aquest curs, al perfeccionament de les prestacions de l'aplicació informàtica que serveix de base per a l'enriquiment i publicació del CODOLCAT. Els resultats aconseguits han estat els següents:

- S'han millorat les eines emprades per al tractament i l'edició dels textos digitalitzats que seran publicats en la tercera versió del CODOLCAT, la qual veurà la llum a final de desembre de 2014.

- S'han marcat, indexat i introduït en l'aplicació textos corresponents a un cartulari ja parcialment presentat en la versió de 2012 i ampliat en la de 2013 (el de Sant Cugat del Vallès) i a tres cartularis més (*Llibres de privilegis* de Tàrrrega, *Llibre blanc* de Santes Creus i Arxiu Antic de Santa Anna de Barcelona). Així doncs, la tercera versió del CODOLCAT (prevista per a final de desembre de 2014; v. 3, MMXIV; ISSN: 2255-0615), d'accés lliure i gratuït i amb registre d'usuaris, permetrà la consulta d'aproximadament 4.100 documents, corresponents a catorze cartularis, tots ells complets (en els marges cronològics marcats al GMLC, és a dir, els segles IX-XII).

- S'han millorat les eines vinculades a l'aplicació informàtica del CODOLCAT per a facilitar les cerques en la base de dades interna o corpus digitalitzat dels textos utilitzat per a la redacció dels articles del *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae*. Aquesta eina més àgil permet als redactors corroborar les decisions

preses a l'hora d'escollir els exemples que il·lustren els articles del GMLC: els exemples més antics (de citació obligada segons les normes del diccionari), els més significatius i els més pertinents.

- Ha prosseguit la preparació de l'edició digital del GMLC i de la seva publicació en línia. Després que l'equip del GMLC assumís i portés a terme les tasques de marcatge del contingut, d'etiquetatge lingüístic i de codificació en XML (concretament mitjançant el sistema *Text Encoding Initiative*, TEI) dels articles de la lletra A del GMLC, durant l'any 2014 s'han anat dissenyant i realitzant els enllaços pertinents entre les bases de dades contingudes en la versió digital del GMLC i en el CODOLCAT.

Paral·lelament, els membres de l'equip han prosseguit amb la labor de participació en fòrums nacionals i internacionals per a donar a conèixer els avenços en les línies de treball descrites. A continuació es recullen, ordenades cronològicament, les activitats realitzades durant el curs 2013-2014:

— L'11 d'octubre de 2013 va tenir lloc la inauguració del curs 2013-2014 del Seminari d'Estudis Medievals - Taula de Debat, organitzat pel Departament de Ciències Històriques - Estudis Medievals, de la Institució Milà i Fontanals. En aquesta primera sessió, organitzada per la subllínia «Llatí i llengua romànica en el Mediterrani Medieval: *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae*», amb la col·

laboració de la Universitat de Barcelona (projecte «Informatización del *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae* (7) FFI2012-38077-C02-00» i Grup de Recerca Consolidat *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae*, 2009SGR705), es va convidar les professores Maria Antònia Fornés Pallicer i Mercè Puig Rodríguez-Escalona, que van impartir la conferència «L'interès extralingüístic del *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae*».

— Susanna Allés Torrent i Bruno Bon (Institut de Recherche et Histoire des Textes - Comité Du Cange, CNRS, París) van presentar la comunicació conjunta «Glossaries and Dictionaries of Medieval Latin: progress of integration into Virtual Center for Medieval Studies (VCMS)», dins la reunió del programa COST (European Cooperation in Science and Technology) *3rd Management Committee meeting. COST Action IS 1005: Medioevo Europeo - Medieval Studies and Technological Resources*, que va tenir lloc a la Universitat de Budapest (Hongria), del 17 al 19 d'octubre de 2013.

— Del 21 al 25 d'octubre, Susanna Allés Torrent va realitzar una estada de treball a l'Acadèmia Polonesa de les Ciències, Institut de la Llengua Polonesa, a Cracòvia (Polònia), per a la posada en comú entre representants de tres equips de lexicografia llatina medieval de les seves experiències en l'edició en línia dels seus respectius glossaris: *Lexicon Mediae et Infimae Latinitatis Polonorum* (Cracò-

via), *Novum Glossarium Mediae Latinitatis* (Comité Du Cange, París) i *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae* (Barcelona).

— Del 20 al 23 de novembre de 2013, membres de l'equip del GMLC van assistir al VI Congrés Internacional de Llatí Medieval Hispànic, que, en aquesta edició, es va celebrar a la Nucia (Alacant), organitzat pel Grup de Recerca del *Corpus Documentale Latinum Valencie* (CODOLVA) de la Universitat d'Alacant. Marta Punsola Munárriz i Pere J. Quetglas Nicolau hi van participar, dins la sessió dedicada a la lexicografia llatina medieval, amb la ponència conjunta «Presentación de la edición digital del *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae* (GMLC)», i Maria Antònia Fornés Pallicer i Mercè Puig Rodríguez-Escalona, amb la comunicació «Derecho, historia y arte en el *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae*».

— Els investigadors titulars en estudis medievals de la Institució Milà i Fontanals del CSIC, Manuel Sánchez Martínez, Ana Gómez Rabal, Pere Verdés Pijuan i Roser Salicrú i Lluch, van impartir les conferències conjuntes «L'edat mitjana des de la història i la filologia: el *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae* (GMLC), el *Repertorio de Medievalismo Hispánico* (RMH) i el *Glossari Crític de Fiscalitat Medieval* (GCFM)», dins el cicle *Seminari «Recerca Avui»: Noves perspectives en Ciències Humanes i Socials*, or-

ganitzat per la mateixa Institució Milà i Fontanals. La sessió es va celebrar el 14 de gener de 2014.

— Susanna Allés Torrent va acabar, al març de 2014, una estada de quatre mesos iniciada al novembre del 2013, a la Universitat de Brown, a Providence (Estats Units), prevista per a desenvolupar el projecte «Transforming and Publishing TEI Data: New Prospects for the GMLC», sota la tutoria de la investigadora Elli Mynoiias. Susanna Allés va gaudir, per a realitzar aquesta estada, d'una beca del CASB Fellowship Program (beca d'intercanvi dins el programa de beques *Consortium for Advanced Studies, Barcelona Group*, de les universitats amb seu a Barcelona).

— Ana Gómez Rabal va assistir al XVI Congrés Anual de la SISMEL (Società Internazionale per lo Studio del Medioevo Latino), que aquest any es va desenvolupar sota el títol de «L'immagine di Carlo. Storiografia e letteratura». Així mateix, va participar en l'Assemblea de Socis de la SISMEL. Els actes van tenir lloc a la seu de la SISMEL, a Florència (Itàlia), els dies 11 i 12 d'abril de 2014.

— Ana Gómez Rabal va ser convidada a assistir al I Encuentro de Estudios Filológicos del CSIC «Análisis de textos: nuevos soportes, nuevas metodologías, nuevas perspectivas», celebrat a Granada, a l'Escola d'Estudis Àrabs (CSIC), del 29 al 31 de maig de 2014. Hi va presentar la comunicació titulada

«Lexicografia entre bastidores: el *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae*, retos y perspectivas».

— Susanna Allés Torrent va rebre una beca de l'École Française de Rome per a assistir a l'«Atelier de formation doctorale - Histoire et informatique: taxinomie des sources médiévales», organitzat per l'École, el Centro di Studi Comparati «I Deug-Su» de la Universitat de Siena i el Laboratoire de Médiévistique Occidentale de Paris (UMR 8589 CNRS - Universitat de París I). El curs es va celebrar a Roma, a la seu de l'École Française, del 2 al 6 de juny de 2014.

— Susanna Allés Torrent va participar en la 7th International Conference on Historical Lexicography and Lexicology (ICHLL 2014), celebrada a la Universitat de Las Palmas de Gran Canaria, del 9 a l'11 de juliol de 2014; hi va presentar la comunicació «El *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae* y su edición digital: metodología, funcionalidades y perspectivas».

Llengua i territori a Ponent i l'alt Pirineu (III). El patrimoni etnicolingüístic al Pirineu i Prepirineu occidentals i al nord de la Franja

Director: Ramon Sistac i Vicén

Els objectius han estat assolits des del punt de vista de la recerca teòrica, encara

que cal finalitzar tant la fase d'extracció de resultats com la d'estudi teòric i de difusió i transferència. Les investigacions s'han centrat en l'àrea pallaresa.

L'estudi teòric ha generat tres tesis doctorals en procés d'elaboració. Pel que fa a la transferència de resultats, ultra les publicacions ja realitzades, s'està també en ple procés d'elaboració editorial d'un llibre i diversos articles. Aquestes dues fases es poden perllongar durant un període d'aproximat de dos anys. D'altra banda, l'equip investigador ha estat constantment reclamat des del territori i des de diversos àmbits professionals per a tasques d'assessorament en el tractament del dialecte en la seva presència dins la llengua estàndard, sobretot en el camp de la ficció teatral i televisiva.

NEOXOC: la dimensió geolectal de la llengua catalana a través de la neologia. Anàlisi de la influència de l'anglès

Directora: M. Teresa Cabré i Castellví

Aquest projecte (2012-2014) té per objectiu donar continuïtat a la base de dades de neologismes de les diverses varietats dialectals del català, seguir-ne l'estat per a detectar canvis de fenòmens o de tendències i elaborar una proposta de diccionari de neologismes catalans en la seva dimensió diatòpica. I, paral·lelament, pretén aprofundir en un punt de treball

nou sobre la base del material recollit: estudiar la influència de l'anglès sobre el català a través dels neologismes.

Es tracta d'un projecte cooperatiu amb investigadors de les universitats d'Alacant, d'Andorra, de les Illes Balears, de Girona, de Lleida, de Bretagne-Sud (França), de Perpinyà, Pompeu Fabra i Rovira i Virgili, sota la coordinació de l'Observatori de Neologia de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la UPF.

Les tasques realitzades durant el curs 2013-2014 han estat les següents:

— Elaborar una selecció de la nomenclatura del diccionari.

— Proposar un primer prototipus del diccionari en suport en línia.

— Analitzar i valorar contrastivament les dades (segon estudi automàtic i estadístic), així com ampliar l'anàlisi contrastiva a tècniques estadístiques amb la utilització d'un corpus més extens.

— Analitzar el grau d'interferència de l'anglès en els neologismes formals (derivació, composició, sintagmació i truncació) del català.

— Contrastar els resultats globals de la influència de l'anglès amb els resultats d'altres estudis sobre la influència del castellà sobre el català.

— Preparar l'edició dels resultats dels estudis realitzats en una monografia (*La neologia lèxica catalana*).

— Organitzar una activitat per a difondre els resultats del projecte (V Se-

minari de Neologia: «Neologia i registres», que se celebrarà el 15 de desembre de 2014 a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona).

Els resultats del projecte es presentaran al III Congrés Internacional de Neologia de les Llengües Romàniques, que se celebrarà els dies 22, 23 i 24 d'octubre de 2015 a la Universitat de Salamanca.

**Obra completa de Santiago Rusiñol.
Recopilació, edició, estudi
i publicació**

Directora: Vinyet Panyella i Balcells

Ponent: Jaume Cabré i Fabré

El 31 de desembre de 2013 es va fer el traspàs de la base de dades bibliogràfiques del projecte de Refworks al programari lliure de gestió bibliogràfica Mendeley. S'ha treballat en la digitalització de les trenta-tres obres pendents; en la incorporació de l'aparat crític dels textos amb la major compleció possible, i en la introducció de canvis al web per a donar més cabuda al material existent, ampliant els enllaços i les aplicacions. També es preveu incorporar l'obra plàstica de Rusiñol al projecte.

Obres completes de Pompeu Fabra

Directors: Jordi Mir i Parache

L'objectiu de les *Obres completes* de Pompeu Fabra (1868-1948) és posar a l'abast

del públic, convenientment editada i ordenada, l'obra del lingüista fins ara dispersa i en bona part introbable. Amb la publicació del novè volum, titulat *Textos i materials. Cronologia general. Recepció de l'obra i la figura*, ha finalitzat l'edició de les *Obres completes* de Pompeu Fabra, coincidint amb la celebració del centenari de les *Normes ortogràfiques*.

Observatori de Neologia

Directora: M. Teresa Cabré i Castellví

L'Observatori de Neologia és un projecte de recerca de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) de la Universitat Pompeu Fabra que es realitza amb la col·laboració l'IEC. L'objectiu és analitzar el fenomen de l'aparició de paraules noves en l'ús a través de textos escrits i orals de llengua general en català i en castellà. En aquests volums, un per cada any, apareixen ordenats alfabèticament els neologismes corresponents al buidatge de: a) textos escrits de premsa d'àmplia difusió; b) textos escrits «espontanis», procedents de publicacions diverses adreçades a un públic general, que es caracteritzen per no haver passat necessàriament pel filtre de la correcció, i c) textos orals procedents de mitjans de comunicació de massa. La fitxa de cada neologisme conté les informacions següents: entrada, categoria gramatical, font (diari), data, secció (codificada) i

context. Atès que per a identificar els neologismes es té en compte el criteri lexicogràfic, el corpus d'exclusió han estat les obres *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC) de l'IEC, *Diccionari de la llengua catalana* (DLC) d'Enciclopèdia Catalana, *Gran Enciclopèdia Catalana* i *Gran diccionari de la llengua catalana* (GDLC). El 2014 la base de dades ha incrementat en unes dues mil fitxes de neologismes.

Coincidint amb el 25è aniversari de l'Observatori de Neologia, s'han organitzat també activitats de divulgació científica: l'acte de celebració dels vint-i-cinc anys de treball neològic, en què es presentà la Neolosfera (22 de gener de 2014); un blog d'emissió diària en què cada dia es presenta un neologisme (<http://neolosfera.wordpress.com>), i el concurs Neologènia (març i abril de 2014).

Publicació de l'obra gramatical d'Antoni Febrer i Cardona

Director: Jordi Carbonell i de Ballester

El projecte de publicació de l'*Obra completa d'Antoni Febrer i Cardona* (1761-1841) és una iniciativa que permetrà disposar d'edicions filològiques d'un dels autors més significatius de la Il·lustració en l'àmbit català, el qual, no sols elaborà un model teòric de la nostra llengua, sinó que en demostrà la validesa en tots els

registres i temes a través d'una obra extensa, vertebrada a partir dels eixos de la gramàtica, la traducció i la poesia. La publicació de l'obra gramatical i la preceptiva poètica correspon a l'IEC, per mitjà d'un conveni amb l'Institut Menorquí d'Estudis (vol. I-VI), i la restant (vol. VII-XVIII) a Publicacions de l'Abadia de Montserrat i la Universitat de les Illes Balears.

Les obres en curs de preparació (editades per l'IEC) són *Obres gramaticals II* (edició de Francesc Feliu, prevista per al 2016) i *Obra gramatical francesa* (2 volums).

Refranyer Aguiló

Director: Germà Colón Domènech

El *Refranyer Aguiló* és la col·lecció de parèmies (més de 40.000 fitxes) que Marià Aguiló i Fuster va recollir al llarg de la seva vida, en diversos indrets de tot el domini lingüístic català o de les informacions que rebia de diferents personalitats destacades.

En el curs 2013-2014 s'han realitzat modificacions rellevants per a millorar la base de dades del *Refranyer*. També s'ha acabat d'introduir el contingut de les fitxes de la lletra *B*, se n'ha fet la primera revisió i s'ha començat a introduir el contingut de les fitxes de la lletra *C*.

**Vocabulari de la Llengua Catalana
Medieval de Lluís Faraudo
de Saint-Germain**

Director: Germà Colón Domènech

En el curs 2013-2014, s'han revisat i corregit, aleatòriament, les entrades a partir de la informació introduïda a la base de dades. S'han fet les esmenes per-

tinents: creació i supressió d'entrades, comprovació de la remissió de mots, correcció i adequació de les definicions, etcètera. També s'han comparat les edicions dels textos i, en els casos que ha estat possible, a partir de la informació dels textos i de la consulta d'altres obres lexicogràfiques, s'han creat definicions per als mots que no en tenien.

Secció de Filosofia i Ciències Socials

Aportacions dels economistes catalans en l'àmbit de la recerca

Directors: Eduard Arruga i Valeri
Antoni Montserrat i Solé
Ponent: Jordi Galí i Garreta

S'ha continuat avançant en la llista i el fitxatge d'economistes actuals no socis i d'economistes del passat. La recerca es vol completar amb un diccionari d'economistes catalans que, amb format de biografies succintes, esdevindrà una publicació independent. Per a aquest fi s'ha creat un grup de treball integrat per Eduard Arruga, Francesc Artal, Francesc Roca, Pere Puig, Jordi Pascual i Antoni Montserrat, el qual informa i actua de responsable.

En relació amb la base de dades ja lliurada, s'està avançant en la càrrega definitiva de la informació sobre l'activitat dels socis. De moment s'està treballant en una versió beta i simplificada que enllaça cadascun dels socis de la Societat amb la informació significativa ja recollida. Aquesta versió serà sotmesa a l'aprovació individual de cada soci. Finalment el projecte hauria d'incloure la Biblioteca dels Economistes. (Molts dels socis de la SCE han publicat llibres.) La fitxa de cada soci anirà acompanyada de la referència a la Biblioteca de Catalunya o del CCUC, de manera que sigui fàcil localitzar-la. De les obres que encara estan al mercat se'n

facilitaran també les dades i se n'esmentarà la inclusió a Google Books. Es tracta d'un projecte obert, i, en aquest sentit, s'han començat a publicar articles científics dels socis i també articles d'opinió, els quals formen part de l'espai web renovat de la SCE.

Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca Diocesana del Seminari de Girona, 3 v. Ms. 1

Director: Jaume de Puig i Oliver

Ha continuat la descripció dels manuscrits amb vista a la publicació del primer volum. El director del projecte ha publicat l'article «Notes sobre la repressió filipista a la diòcesi de Girona», a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins (AIEG)*, vol. LIV, 2014 (p. 199-244).

Catàleg històric general de la premsa en català, II. La renovació del periodisme, 1899-1923

Director: Jaume Guillaumet i Lloveras
Ponent: Josep M. Casasús i Guri

S'ha continuat la investigació sobre periòdics amb un total de 158 fitxes, amb els articles descriptius corresponents. Dels 158 periòdics investigats, 63 són de les comarques de Girona, 83 de les comar-

ques de Barcelona i 12 de fora el domini lingüístic.

Comprensió i producció de textos amb recursos digitals

Director: Joaquim Arnau i Querol

Després de la primera valoració del programa d'intervenció efectuada el curs passat (2012-2013), s'han continuat transcrivint les sessions enregistrades. S'han elaborat categories per a explicar les estratègies que el professor empra en les diferents fases del procés d'intervenció, en la comprensió dels textos i en la creació dels textos multimodals. S'han elaborat categories per a explicar la interacció entre els alumnes quan creen el text multimodal: rols que assumeixen (editor, revisor, seleccionador de la informació, avaluador), processos de construcció progressiva del text (unitats d'informació que seleccionen, selecció de les imatges i del text, processos de digitalització, construcció i reconstrucció progressiva de la relació imatges-text). S'han elaborat categories d'anàlisi dels textos multimodals prenent en consideració: si inclouen els conceptes o unitats bàsiques d'informació presents en els tres textos que han treballat, quina és l'estructura o esquema general d'aquests textos (biogràfic, problema-solució, etc.) i quines són les representacions visuals (ordenació de l'espai en la pàgina, formes que apareixen

en l'espai i relacions entre el text i la imatge).

S'han analitzat els textos multimodals elaborats pels alumnes. Aquests resultats i les observacions realitzades permeten fer una valoració del procés i del programa d'intervenció: dels aspectes efectius, dels aspectes que cal millorar i de les qüestions a considerar en la formació dels professors, la qual cosa ha permès preparar una primera publicació del treball realitzat. Falten, però, els resultats de l'anàlisi de les interaccions del professor amb els alumnes i dels alumnes entre si en la creació dels textos multimodals.

Corpus Philosophorum Medii Aevi.

Arnaldi de Villanova

Director: Josep Perarnau i Espelt

La finalitat és l'edició i el comentari de les vuit obres espirituals traduïdes al grec dins del projecte *Arnaldi de Villanova Opera Spiritualia*, i l'edició de les obres teològiques completes d'Arnau de Vilanova (1235-1311) en el marc del programa de la Unió Acadèmica Internacional.

Evolució dels paisatges mediterranis de ribera

Director: Josep Maria Panareda Clopés

S'han fet divuit sessions de treball de camp d'un dia per a realitzar prospeccions

en les conques de la Tordera, el Congost, el Foix i el Llobregat, i també consultes a arxius. S'han elaborat i redactat els resultats de les sessions de camp, els quals s'han presentat en congressos i reunions i també s'han publicat en revistes i monografies. Els resultats han servit al mateix temps per a tasques de divulgació, ja que algunes de les publicacions que han derivat del projecte són d'aquest tipus. També s'han impartit diverses conferències i s'ha fet el guiatge en sortides de camp.

El diàleg com a font de dret.

Modelització dels fonaments de la filosofia política i jurídica catalana (s. XII-XXI)

Directors: Pompeu Casanovas Romeu
Josep Monserrat i Molas

Ponent: Pere Lluís Font

S'ha treballat en el disseny d'un sistema distribuït amb l'objectiu d'emmagatzemar textos que tracten sobre història intel·lectual, dret relacional, pactisme i filosofia política catalana de diferents autors. Aquest sistema permetrà recuperar aquests textos i aplicar diverses anàlisis, per exemple, amb tècniques de Natural Language Processing (processament del llenguatge natural). La implementació d'aquest sistema distribuït s'ha fet seguint el paradigma Service Oriented Architecture (SOA), a fi d'aconseguir una estructura totalment escalable, on es poden

incorporar diferents mòduls d'anàlisi que treballaran conjuntament amb la plataforma que conté la base de dades on s'emmagatzemaran els textos esmentats. Els diferents mòduls tindran un funcionament independent i mitjançant una sèrie de Web Services rebran una petició estructurada en XML (eXtensible Markup Language, <http://www.w3.org/XML>) i generaran una resposta també estructurada en XML. El sistema distribuït consta de dues parts diferenciades: 1) la interfície i la gestió per als usuaris i la base de dades on s'emmagatzemaran els diferents textos i articles, que serviran com a entrada als mòduls d'anàlisi, i 2) els diferents mòduls d'anàlisi dels textos emmagatzemats. Al llarg del 2013-2014 s'ha començat a fer proves d'implementació i a incorporar textos relacionats amb els temes clau de filosofia política i jurídica.

D'altra banda, s'organitzà la jornada científica *El diàleg com a font de dret: tecnologies en la recerca sobre el pactisme*, el 31 de gener de 2014, a la Casa Joan Fuster de l'Ajuntament de Sueca, que inclogué les ponències «El pactisme polític: textos, web semàntica, NLP i definició com a objecte històric», de Pompeu Casanovas; «Problemes en l'edició i el tractament de textos dels segles XVII i XVIII», de Josep Monserrat, i «Solucions en l'edició i anàlisi estadística i conceptual de textos», d'Albert Meroño, Meritxell Fernández-Barrera, Joan-Josep Vallbé, Núria Casellas, Jorge González-Conejero i Andrea Ciambra

(IDT), amb un debat final titulat «Cap a un projecte europeu?».

Identitat i cohesió social

Director: Josep González-Agàpito i Granell

És un programa de recerca en què participen especialistes de les diferents temàtiques que engloba la Secció de Filosofia i Ciències Socials. L'objectiu principal és analitzar i diagnosticar els principals processos dels canvis actuals de la societat amb la finalitat d'assolir una cohesió social malgrat les múltiples tensions i crisis presents i que s'esdevindran. La feina s'ha canalitzat encarregant a especialistes l'elaboració d'unes síntesis entorn a qüestions i a problemàtiques concretes, que han estat exposades i debatudes en els plens mensuals de la Secció. Una part important de les ponències exposades i debatudes el 2014 han estat relacionades amb aspectes jurídics, i han estat coordinades per Carles Viver:

— «La problemàtica de la cultura i la llengua catalanes al sistema educatiu de les Illes Balears», per Berta Sureda (7 d'octubre de 2013).

— «Anàlisi i prospectiva del procés de transició nacional», per Josep Maria Terricabras (18 de novembre de 2013).

— «Anàlisi i prospectiva del procés de transició nacional. II», per Jordi Pujol (18 de desembre de 2013).

— «El dret a decidir. Una proposta de construcció jurídica», a càrrec de Mercè Barceló i Serramalera, catedràtica de Dret Constitucional de la Universitat Autònoma de Barcelona (20 de gener de 2014).

— «Escenaris jurídics per a les relacions de la Unió Europea amb els nous estats sorgits d'un procés de secessió d'un estat membre», a càrrec d'Alfons González-Bondia (17 de febrer de 2014).

— «Nou model de gestió tributària per a Catalunya», a càrrec de Joan Iglesias, director del programa per a la definició d'un nou model d'Administració tributària de Catalunya (17 de març de 2014).

— «El règim jurídic de les llengües en una Catalunya sobirana», a càrrec d'Antoni Milian, catedràtic de dret administratiu de la Universitat Autònoma de Barcelona (19 de maig de 2014).

— «Qui serien els ciutadans d'un hipotètic Estat català? Una proposta democràtica, nacionalista i liberal sobre la ciutadania», a càrrec de Pau Bossacoma (16 de juny de 2014).

La cartografia dels Països Catalans des del Renaixement a l'edat moderna

Director: Vicenç M. Rosselló i Verger

El director del projecte i el principal col·laborador, Dr. Werner-F. Bär, han enlles-

tit la redacció del llibre *Joan B. Binimelis, Vicenç Mut i els mapes murals de Mallorca (segles XVII-XVIII)* i tot l'aparat gràfic, taules toponímiques i cartometria dels quatre mapes murals anònims pintats a l'oli de Mallorca (segles XVI-XVIII), el mapa imprès de Vicenç Mut (1683) i llurs possibles entroncaments. S'han aclarit alguns dels autors, un de demostrat, Miquel Bestard per al quadre de Can Vilallonga; un altre de molt probable, Marc Cotto per a l'exemplar de l'Ajuntament de Palma. Les dates d'execució també han estat fixades en aquests dos casos. S'ha investigat la connexió dels llenços esmentats amb els mapes seccionals manuscrits de Joan Baptista Binimelis, conservats a la Biblioteca Nacional de Madrid i fins ara inèdits. Tots aquests documents han fornint una rica toponímia que permet deduccions de filiació, d'acord amb les grafies, abreviatures i errades transmeses. Totes les imatges han estat analitzades, cartogràficament i semiològicament, redreçades i georeferenciades per a confrontar-les amb la mapística actual. Relleu, vegetació, xarxa hídrica, assentaments humans i xarxa viària han estat minuciosament repassats, sense oblidar els primordials aspectes estratègics, sobretot, les torres o talaies litorals.

S'ha avançat considerablement en el tema de les viles planificades medievals del País Valencià. En aquest moment el director del projecte n'ha redactat els capítols corresponents a una vintena amb

els plànols, mapes i croquis evolutius adients.

D'altra banda, Vicenç M. Rosselló ha participat en el col·loqui *La representació cartogràfica de la ciutat a la península Ibèrica (segles XVII-MIX)*, organitzat pel Grup de Recerca d'Història de la Cartografia i l'Arxiu de la Corona d'Aragó els dies 2, 3 i 4 d'octubre de 2013. Hi presentà la comunicació «La persistència del traçat d'Antoni Guerau (1644) en la cartografia de la Ciutat de Mallorca».

La Secció ha dut a terme els programes de recerca de curta durada següents:

Ciutat i territori en l'obra de Gabriel Alomar i Villalonga

Director: Oriol Nel·lo i Colom

Dones professionals, desenvolupament local i cohesió social: una anàlisi comparativa a la Conca de Barberà i a l'Alt Urgell

Directora: Maria Dolors Garcia Ramon

Educació, política i societat a la Catalunya de la Transició: El Col·lectiu d'Escoles per l'Escola Pública Catalana (CEPEPC)

Director: Josep González-Agàpito
i Granell

**El periodisme científic
als Països Catalans i les noves
tecnologies de la informació
(interpretació i publicació
de resultats)**

Director: Josep M. Casasús i Guri

**Estratègies innovadores
de les dones professionals
per al desenvolupament local i social
a la Catalunya rural: un model
per imitar?**

Directora: Maria Dolors Garcia Ramon

**Història del pensament pedagògic
occidental. 1. La contemporaneïtat**

Director: Josep González-Agàpito
i Granell

**Identitat i dinàmiques
d'interculturalitat de joves
en famílies binacionals a Catalunya:
un aspecte clau per a la cohesió
social**

Directora: Àngels Pascual de Sans

**Institucions i entitats promotores,
realitzadores o divulgadores
de la recerca en ciència econòmica
i disciplines afins a les terres
de llengua i cultura catalanes**

Director: Eduard Arruga i Valeri

Ponent: Jordi Galí i Garreta

**L'emigració de joves catalans
a l'espai intraeuropeu**

Directora: Carlota Soló i Puig

**La fase inicial i les fases evolutives
de vuit comarques catalanes**

Director: Joan Vilà-Valentí

**La presència de la pseudociència
als mitjans de comunicació
dels Països Catalans**

Director: Josep M. Casasús i Guri

**Les relacions entre Barcelona
i el Baix Llobregat**

Director: Joan Vilà-Valentí

**Participació de les famílies i cohesió
social a l'escola. Nous models
de participació en temps de crisi?**

Directora: Carlota Soló i Puig